

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра психології розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор (заступник директора)
з навчальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психотерапія дітей та підлітків

Галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва напрямку)

спеціальності_053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

факультет психології

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма із предмету «Психотерапія дітей та підлітків» для студентів спеціальності 053 «Психологія» за ОП «Психологія» за першим освітнім рівнем.

26 серпня 2021 року – 17 с.

Розробники: кандидат психологічних наук, доцент Паркулаб О. Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології
Протокол від — 26 серпня 2021 р. № 1

Завідувач кафедри психології розвитку

(підпис)

О. Г. Паркулаб

(прізвище та ініціали)

26 серпня 2021 р.

Схвалено методичною комісією факультету

Протокол від 31. 08. 2021 р. № 7

Голова

(підпис)

(Л. С. Пілецька)

(прізвище та ініціали)

31 серпня 2021 р

©Паркулаб, 2021 рік

© Паркулаб, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форми навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	за вибором
	Спеціальність 053 – Психологія	
Модулів – 3		Рік підготовки: 3
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр 6
_____		
(назва)		
Загальна кількість годин – 90		
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання:	Освітній рівень: бакалавр	12 / 8 год.
аудиторних – 3		
самостійної роботи студента – 4		
		Практичні, семінарські
		18 / 2 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		60 / 80 год.
		Вид контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/3; для заочної – 1/9

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні філософсько-епістемологічних, загально-теоретичних основ і організаційно-методичних засад сучасної дитячої психотерапії, принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції і виробленні базових терапевтичних умінь і навичок; формуванні професійної культури і етики дитячого психотерапевта.

Завдання: розкрити вихідні методологічні засади і теоретичні побудови про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; суть, види, сфери застосування і фактори ефективності дитячої психотерапії; принципи застосування, процедурні особливості і психотехнічні прийоми кожної з розглянутих систем психотерапії; сфери застосування і межі компетентності відповідної психотерапевтичної традиції.

Компетентності, якими повинні оволодіти студенти:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання з дитячої та підліткової психотерапії у практичних ситуаціях;

ЗК2. Знання та розуміння предметної царини з дитячої та підліткової психотерапії та розуміння професійної діяльності психотерапевта;

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою самоосвіти і дистанційного надання психотерапевтичних послуг дітям та підліткам;

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним під час самоаналізу, в процесі інтер- і супервізії;

ЗК6. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення у виборі пріоритетного завдання, напряму, методу й т. ін. психотерапевтичної допомоги юним клієнтам;

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) щодо причин появи патологічного симптому, синдрому, комплексу та засобів надання

психотерапевтичної допомоги дітям та підліткам;

ЗК11. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитися з повагою до мультикультурності та різноманітності; застосовувати гендерно- й культурно-орієнтовані психотерапевтичні практики.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-поняттєвим апаратом психотерапії дітей та підлітків;

СК3. Здатність до розуміння природи людської поведінки, діяльності та вчинків (дитячої та підліткової психології);

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу дітям та підліткам;

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики;

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПР1. *Аналізувати та пояснювати* психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання: зміст основних понять і концепцій психосоціального розвитку підростаючої особистості; зміст (феноменологічні прояви і причини) особистісної проблеми чи психічного розладу у термінах певної психотерапевтичної теорії.

ПР2. *Розуміти закономірності та особливості* розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань: теоретико-методологічні засади уявлень про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я в дитячому та підлітковому віці, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; критерії визначення нормальної і патологічної ліній розвитку.

ПР3. Здійснювати *пошук інформації* з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань:

знаходження наукових джерел і персональних носіїв передових психотерапевтичних ідей і психокорекційного досвіду; підвищення психотерапевтичної компетентності – теоретичної і практичної.

ПР4. *Обґрунтовувати власну позицію*, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел: зміст, межі та принципи застосування відповідного виду і методу дитячої та підліткової психотерапії; логіку терапевтичного процесу, обґрунтованість і доцільність застосування певних терапевтичних технік, компенсаторні можливості розвивальних психотехнік.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний *психодіагностичний інструментарій* (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги дітям та підліткам, усвідомлювати терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур.

ПР10. *Формулювати думку* логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника: показувати можливості та обмеження при роботі у відповідному напрямі психотерапії дітей та підлітків; обґрунтовувати спрямованість і терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур.

ПР11. *Складати та реалізовувати план* психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій; володіти базовими психотехнологіями терапевтичного і розвивально-корекційного впливу; встановлювати зв'язки між певною теорією особистості і релевантною їй психотерапевтичною практикою, переваги і обмеження відповідного психотерапевтичного напрямку.

ПР13. *Взаємодіяти*, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності: порівнювати чужий і власний терапевтичний досвід з урахуванням прийнятих у даній психотерапевтичній парадигмі критеріїв ефективності та норм психічного здоров'я, світоглядної спрямованості терапевтичного мислення і професійної мотивації психотерапевта, рівня обізнаності студентів у галузі дитячої та підліткової, культурно- і гендерно зумовленої психотерапії, сформованості професійних інтересів.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного *самовдосконалення*, навчання та саморозвитку: синтезувати методи, процедури і психотехніки, запозичені з різних терапевтичних шкіл задля досягнення бажаного психотерапевтичного ефекту, адекватну психологічній проблемі стратегію психотерапевтичної допомоги клієнту з опорою на релевантну концепцію особистості.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися *етичних принципів* професійної діяльності психолога: добровільності, конфіденційності, розподіленої

відповідальності, безоцінного прийняття, емпатії, шанування гідності тощо.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним *цінностям* у професійній та громадській діяльності: застосовувати теоретичні конструкти з метою інтерпретації повсякденної реальності дитини чи підлітка; послуговуватися релевантними суб'єктивному досвіду клієнта концептуальною моделлю психотерапевтичної допомоги; пристосовувати поняттєво-термінологічний тезаурус навчальної дисципліни для ідентифікації певної психологічної проблеми особистості; підбирати комплекс відповідних психотехнік для її успішного розв'язання.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Культурно-історичні, організаційно-деонтологічні та теоретико-методологічні засади психотерапії дітей і підлітків

Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків

Поняття про предмет дитячої і підліткової психотерапії та історію її розвитку. Зв'язок психотерапії дітей і підлітків з психологією розвитку і патопсихологією, психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням. Загальні фактори ефективності і види дитячої психотерапії.

Організація і структурування психотерапевтичного процесу з дітьми та підлітками. Вимоги до професійної освіти в царині дитячої та підліткової психотерапії. Дотримання етичних принципів у психотерапії дітей і підлітків. Критерії професіоналізму психотерапевта, який працює з дітьми і підлітками.

Тема 2. Психодинамічна традиція в дитячій психотерапії

Основні концепти динамічної дитячої психотерапії. Особливості застосування дитячого психоаналізу (З. і А. Фрейди, М. Кляйн та ін.). Аналітична індивідуальна психотерапія А. Адлера. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Трансактний аналіз Е. Берна в дитячій психотерапії. Розвиток психодинамічної традиції в школі Т.С. Яценко.

Тема 3. Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків

Когнітивний підхід А. Бека. Раціонально-емотивна терапія А. Елліса. Терапія реальністю У. Глассера. Особливості застосування когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) у роботі з дітьми. Схема-терапія: модель роботи з частками (Дж. Янг). Нейролінгвістичне програмування. Здобутки Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії (О. Романчук) в популяризації КПТ і підготовці фахівців з дитячої психотерапії.

Тема 4. Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків

Гуманістична психотерапія К. Роджерса. Експресивна психотерапія Н. Роджерса. Логотерапія В. Франкла і А. Ленгле. Гештальт-терапія Ф. Перлза. Терапевтична метафора в казкотерапії. Терапія творчим самовираженням. Ігрова терапія. Психогімнастика. Музикотерапія. Танцювальна терапія. Бібліотерапія. Проективне малювання та його психотерапевтичний ефект.

Змістовий модуль 2

Вікові особливості застосування форм і методів психотерапії дітей і підлітків

Тема 5. Особливості дитячої психотерапії

Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Симптомо-орієнтована терапія дошкільників (дитячі страхи, енурез, заїкання, сором'язливість, агресивність, імпульсивність тощо). Методика проведення психогімнастики в контексті налагодження процесів емоційно-вольової саморегуляції поведінки. Розвивально-корекційні та виховні функції казкотерапії. Ігрова терапія з дітьми та умови її проведення. Аналіз деструктивних взаємодій, психологічних ігор та запобігання формуванню віктимних життєвих сценаріїв у дошкільному віці.

Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Типові психологічні труднощі молодших школярів (шкільна дезадаптація, дидактогенія, особистісна тривожність на тлі академічної неуспішності тощо). Методика застосування арт-терапії (музики, танців, драматизації, малювання), бібліотерапії. Тренінг асертивності. Методи ефективною психотерапевтичної бесіди (переконування з арсеналу КПТ, навіювання – терапевтична метафора, НЛП, наслідування – психогімнастика й експресивна психотерапія загалом).

Тема 6. Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.

Психологічні особливості підліткового віку. Емоційні (вразливість до стресу, депресія, тривожність тощо) та поведінкові (невпевненість, адикції, схильність до асоціальної поведінки та ін.) розлади. Ігрова терапія з підлітками (тренінги асертивності, сенситивності, особистісного зростання тощо). Методи психопрофілактики булінгу і віктимної поведінки підлітків.

Проблема міжпоколінних трансмісій. Віктимний сімейний міф і життєствердний конструктивний наратив. Поняття про системну сімейну терапію. Методики сімейної психотерапії: «Сімейна фотографія», «Сімейна скульптура», «Сімейний ритуал», «Порівняння цінностей» та ін. Конфліктний діалог і принципи гармонізації дитячо-батьківських стосунків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна / заочна форми					
	усього	у тому числі				
		л	пр	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Культурно-історичні, організаційно-деонтологічні та теоретико-методологічні засади психотерапії дітей і підлітків						
<u>Тема 1.</u> Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків	20	2/2	2			10/10
<u>Тема 2.</u> Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії	15	2	2			10/10
<u>Тема 3.</u> Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків	15	2/2	4			10/10
<u>Тема 4.</u> Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків	15	2	2			10/10
Разом за змістовим модулем 1	65	8/4	10			40/40
Змістовий модуль 2. Вікові особливості застосування форм і методів психотерапії дітей і підлітків						
Тема 5.	15	2/2	4			10/20

Особливості дитячої психотерапії						
Тема 6. Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.	20	2/2	4/2			10/20
Разом за змістовим модулем 2	35	4/4	8/2			20/40
Усього годин	90	12/8	18			60/80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культурно-історичні й організаційно-деонтологічні засади дитячої психотерапії	2
2	Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії	2
3	Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей та підлітків	2
4	Екзистенційно-феноменологічна орієнтація дитячої та підліткової психотерапії	2
5	Особливості психотерапії дітей дошкільного віку	2
6	Психотерапія молодших школярів	2
7	Психотерапія в підлітковому віці	2
8	Психотерапія стосунків дитини з батьками	2
9	Здобутки, проблеми і перспективи розвитку психотерапії дітей і підлітків	2

6. Самостійна робота

Основні завдання для самостійної роботи студента

№ з/п	Назва теми і питання для самостійного опрацювання	Кількість годин (стаціонарна /заочна форми навчання); тиждень
1	Тема 1. <i>Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків.</i> Скласти структурно-логічну схему історичних віх і соціокультурних умов розвитку дитячої психотерапії. Опрацювання нормативних документів з охорони психічного здоров'я дітей та підлітків.	10 / 10; третій тиждень
2	Тема 2. <i>Психодинамічна традиція в дитячій та підлітковій психотерапії.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу та підліткову психотерапію видатних представників психодинамічного спрямування.	10 / 10; п'ятий тиждень
3	Тема 3. <i>Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу і підліткову психотерапію видатних представників когнітивно-біхевіорального спрямування.	10 / 10; сьомий тиждень
4	Тема 4. <i>Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків.</i> Опрацювання першоджерел і підготовка рефератів на тему персонального внеску в дитячу і підліткову психотерапію видатних представників екзистенційно-феноменологічного спрямування.	10 / 10; дев'ятий тиждень
5	Тема 5. <i>Особливості дитячої психотерапії.</i> Розробити цикл занять із психогімнастики. Зробити трансактний аналіз окремих казок для дітей. Придумати терапевтичну метафору на задану проблему. Проаналізувати програми тренінгів асертивної поведінки. Підготуватися до групової дискусії «Методи подолання шкільної тривожності». Терапевтичні можливості проєктивної методики «Малюнок сім'ї» – групове обговорення. Проаналізувати програмну літературу для позакласного читання молодших школярів на предмет її корекційно-розвивального і виховного впливу на дітей. Огляд дисертаційних досліджень з верифікації методів психотерапії дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.	10 / 20; одинадцятий тиждень

6	<p>Тема 6. Психотерапія підлітків та робота з сім'ями. Проаналізувати програми тренінгів асертивності, сенситивності, особистісного зростання; профілактики булінгу та віктимної поведінки; запобігання формуванню залежної поведінки. Підготувати реферат на тему «Системна сімейна терапія». Виконання у групах вправ на терапію дитячо-батьківських стосунків (рольова гра). Огляд дисертаційних досліджень з верифікації методів психотерапії підлітків.</p>	<p>10 / 20; тринадцятий тиждень</p>
---	---	--

7. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни передбачено використання таких методів навчання, як:

- ✓ лекції з використанням мультимедійних презентацій;
- ✓ бесіди та дискусії з проблемних, неоднозначних та суперечливих питань;
- ✓ робота в групі – дискусія, рольова гра, колективне обговорення;
- ✓ складання таблиць і структурно-логічних схем засвоюваного матеріалу;
- ✓ аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психотерапевтичної роботи з дітьми.

Провідна форма навчання – лекція. За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та частково – пошуковий та продуктивно-творчий методи. Передбачено проведення лекційних і семінарських занять, самостійне вивчення літератури, офіційних документів та інших джерел, підготовка тематичних доповідей, написання есе, рефлексивний аналіз терапевтичних ефектів.

Структура семінарського заняття містить: оперативне тестування чи письмову роботу, питання для обговорення, практичні завдання, дискусію, підведення підсумків та рекомендовану літературу.

8. Методи контролю

Методи усного контролю (індивідуальне і фронтальне опитування); методи машинного контролю (тести), методи письмового контролю (контрольні роботи, опитування) тощо.

Оцінювання навчальних досягнень студента здійснюється у формі поточного, модульного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється у формі оцінок за різні види аудиторної та самостійної роботи – активність на семінарах (участь у обговоренні питань, у дискусіях тощо), результати виконання творчих завдань, підготовки і презентації рефератів та ін.

Модульний контроль (тематичне оцінювання з модулю) здійснюється на засаді письмової залікової контрольної роботи, яка складається з двох частин: по-перше, тестові питання за змістом аудиторної роботи, по-друге, виконання завдання із самостійного опрацювання певних питань курсу, більша частина

яких потребує творчого підходу до змісту. Крім того, загальне оцінювання модулю включає в себе також результати поточного контролю.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Основи дитячої психотерапії» – диференційований залік, який проводиться усно.

Запитання до заліку

Питання для *підсумкового контролю* знань студентів:

1. Поняття про предмет дитячої та підліткової психотерапії та історію її розвитку.
2. Зв'язок психотерапії дітей та підлітків з психологією розвитку і патопсихологією.
3. Зв'язок дитячої та підліткової психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням.
4. Основні психотерапевтичні моделі: медична, психологічна, соціологічна, філософська.
5. Загальні фактори і види дитячої та підліткової психотерапії.
6. Дотримання етичних принципів у дитячій психотерапії.
7. Професійна компетентність психотерапевта, що працює з дітьми та підлітками.
8. Організація і структурування психотерапевтичного процесу з дітьми та підлітками.
9. Типові труднощі психічного розвитку дошкільників.
10. Ознаки і причини шкільної дезадаптації молодших школярів.
11. Основні концепти динамічної дитячої та підліткової психотерапії.
12. Причини виникнення психологічних проблем і шляхи їх розв'язання з погляду психоаналізу.
13. Особливості застосування психоаналізу з дітьми та підлітками (З. і А. Фрейди).
14. Дитячий психоаналіз за М. Кляйн.
15. Індивідуальна аналітична психотерапія А. Адлера.
16. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма.
17. Поняття про трансактний аналіз Е. Берна. Роль раннього дитячого програмування.
18. Деструктивні взаємодії, психологічні ігри та запобігання віктимних життєвих сценаріїв.
19. Розвиток психодимічної традиції в школі Т.С. Яценко.
20. Гештальт-терапія Ф. Перлза.
21. Когнітивна терапія А. Бека.
22. Раціонально-емотивна терапія (РЕТ) А. Елліса.
23. Терапія реальністю У. Глассера.
24. Когнітивно-поведінкова терапія КПТ).
25. Здобутки Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії (О. Романчук) в популяризації КПТ і підготовці фахівців з дитячої та підліткової психотерапії.
26. Ігрова психотерапія з дітьми та умови її проведення.

27. Поняття про експресивну гуманістичну психотерапію (Р. та Н. Роджерси).
28. Логотерапія В. Франкла й А. Ленгле.
29. Арт-терапія та її різновиди в роботі з дітьми та підлітками.
30. Організаційно-методичні засади застосування психогімнастики.
31. Психологічні особливості терапевтичної метафори.
32. Казкотерапія у роботі з найменшими дітьми.
33. Проективне малювання та його психотерапевтичний ефект. Методика проведення тренінгу асертивності.
34. Бібліотерапія у роботі з молодшими школярами та підлітками.
35. Схема-терапія в дитячому віці у контексті терапевтичного альянсу з батьками.
36. Методи ефективної психотерапевтичної бесіди.
37. Системна сімейна терапія.
38. Способи побудови життєствердного (конструктивного) сімейного нарративу.
39. Дослідження ефективності дитячої та підліткової психотерапії.
40. Розвиток дитячої та підліткової психотерапії на Прикарпатті.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						Індивідуальні завдання	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
15	10	10	15	25	25		100

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C	задовільно	
60 – 69	D		
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з	не зараховано з

		обов'язковим повторним вивченням дисципліни	обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	--	---	---

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни при підсумковому контролі:

«відмінно» – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достатній рівень сформованості умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння ухвалювати необхідні рішення у нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь та навичок з дисципліни, яка вивчається.

10. Методичне забезпечення

Програма навчальної дисципліни, конспект лекцій, рекомендована до курсу література, друковані періодичні видання; ілюстративний матеріал, дидактичні тести, мультимедіапрезентації.

11. Рекомендована література

Основна література

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. Екатеринбург: Деловая книга, 1995.
2. Айви А. Е., Айви М. Б., Саймэн-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство. М.: Психотерапевтический колледж, 1999.
3. Бондаревська Л. Л. Ігрові технології в роботі психолога / Л. Л. Бондаревська, С. М. Аврамченко, І. В. Євтушенко. – К. : Марич, 2009.
4. Бурно М.Е. Терапия творческим самовыражением. М., 1989.
5. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті / О.Вознесенська, Л.Мова - К.: Шк. світ, 2003.
6. Готовність та адаптація дитини до школи. / Упоряд.: О.Главник, 2007
7. Детская и подростковая психотерапия / под ред. Е.В. Филипповой. М.: Издательство Юрайт, 2017.
8. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. К. : Центр

- учбової літератури, 2017.
9. Каліна Н. Ф. Психотерапія. К.: Академвидав, 2010.
  10. Карпенко З. С. Експресивна психотехніка для дітей. К.: НПЦ Перспектива, 1997.
  11. Карпенко Є. В. Організація тренінгу спілкування з дітьми різного віку. Дрогобич, 2016.
  12. Коробко С.Л., Коробко О.И. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. К.: Літера ЛТД, 2006.
  13. Кривоніс Т. Г. Теорія та практика особистісної психотерапії. К.: Вид дім «Слово», 2012.
  14. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посібник. Суми, 2006.
  15. Литвиненко С. А. Ігротерапія / С. А. Литвиненко. – К. : Шкільний світ, 2010 (Бібліотека "Шкільного світу").
  16. Овчарова Р. В. Технологии практического психолога образования: Учебное пособие для студентов вузов и практических работников. М.: ТЦ «Сфера», 2000.
  17. Оклендер В. Окна в мир ребенка. Руководство по детской психотерапии. М.: Независимая фирма «Класс», 1997.
  18. Пов'якель Н. І. Психопрофілактика конфліктів. К. : Шкільний світ, 2012.
  19. Психотерапевтическая энциклопедия / под. ред. Б. П. Карвасарского. СПб.: Питер Ком, 1998.
  20. Психотерапия детей и подростков / по ред. Х. Ремшмидта. М.: Мир, 2000.
  21. Справочник практического психолога / сост. И. Г. Малкина-Пых. М.: Эксмо, 2008.
  22. Спиваковская А. С. Психотерапия: игра, детство, семья. М.: Эксмо-Пресс, 1999.
  23. Шкурко Т.А. Танцевально-экспрессивный тренинг.- СПб.: Изд. «Речь», 2003.

Допоміжна література

1. Аллан Дж. Ландшафт детской души. Юнгианское консультирование в школах и клиниках. М., 2006.
2. Бьюдженталь Дж. Искусство психотерапевта СПб., 2001.
3. Глива Є. Вступ до психотерапії. Острог-Київ, 2004.
4. Горбунова В. Виховання без нервування. Харків, 2014.
5. Гулина М. А. Терапевтическая и консультативная психология. СПб.: Речь, 2007.
6. Захаров А.И. Как преодолеть страхи у детей. М.: Педагогика, 1986.
7. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии. СПб.: ООО «Речь», 2000.
8. Карпенко З. С. Герменевтика психологічної практики. К.: РУТА, 2001.
9. Кузікова С. Б. Основи психокорекції : навч. посіб. К.: Академвидав, 2012.
10. Осипова А. А. Общая психокоррекция. М.: ТЦ «Сфера», 2000.
11. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога. Кн. 1: Система работі психолога с детьми разного возраста. М. : Гуманит. изд. центр

ВЛАДОС, 2000.

12. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы. Теория и практика. М.: Прогресс, 2-е изд., 1993.
13. Скотна Н., Стець В. Патопсихологічний словник. Дрогобич, 2016.
14. Шапар В. Б. Сучасний психологічний тлумачний словник К., 2005.
15. Шостром Э., Браммер Л. Терапевтическая психология. Основы консультирования и психотерапии. СПб: Сова; М.: Изд-во Эксмо, 2002.
16. Яценко Т. С. Динамика развития глубинной психокоррекции: теория и практика. Днепропетровск: «Инновация», 2015.

12. Інформаційні ресурси

1. Кузікова С. Б. Основи психокорекції / навчальний посібник. К.: Академвидав, 2012. Режим доступу: <http://academia-ps.com.ua/product/322>

2. Мазяр О.В. Основи психокорекції. Курс лекцій. Житомир, 2013.
Режим доступу:
https://vk.com/doc68780035_190196252?hash=b2a4610426a895be07&dl=ae8d5785e411dbcf6f

3. Скрипник Н.І. Практикум з групової психокорекції : навчально - методичний посібник / укладач Н.І.Скрипник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2016.
Режим доступу:
<http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/5571/1/grupova20psychokorekziya.pdf>

4. Дубровіна І.В. Психокорекційна та розвиваюча робота з дітьми / Андреева О.Д., Данилова Є.Є., Вохмяніні Т.В. // Видавничий центр "Академія", 1998. Режим доступу:
<http://bibliograph.com.ua/psihokorrekcija/index.htm>

5. <http://divovo.in.ua/navchaleno-metodichnij-posibnik-dlya-pidgotovki-magistriv.html?page=23>

6. <http://yacenkots.com.ua/uk/shop>